

Bencédy József: Durvaság, trágárság

A rádiónak írt levelekből is, szóbeli közlésekből is tudom, hogy igen sokan szenvedünk a durvaság különféle megnyilvánulásaitól. Jelentkezik a durvaság magatartásban – kíméletlen tolokodásban –, s jelentkezik nyelvi formában, a trágárság sokféle formájában. Ki nem hallott már itt ki nem mondható, megbotránkoztató szavakat utcán, villamoson, ki ne olvasott volna efféléket újságjainkban?

Sokan azzal érvelnek, azzal mentegetik e jelenséget, hogy mára megváltozott az ízlés, a közsokás; őszintébb lett a társadalmi érintkezés, szókimondóbbak vagyunk. – Mások indokoltnak tartják a káromkodást, ha indulatok levezetésére szolgál. – Ami pedig a szépirodalmat, filmeket, riportokat illeti, ezekben – úgymond – a realizmust, a megfelelő szereplők jellemzését szolgálják a gyakran elég sűrűn elhullajtott durva, közönséges, sőt trágár szavak és kifejezések.

Mit mondhatunk e sokunkat megbotránkoztató jelenségcsoportról? – Azt, hogy elítéljük, hibáztatjuk, szeretnénk magunktól távol tartani; ha lehet, meg is szüntetni. Hogy aztán mit tehetünk ellene, az már igen nehéz kérdés. A jelenség sokféle, sokféle indíték áll mögötte, az orvoslásnak is sokféleképpen kell lennie.

Tudva, hogy a sokszor emlegetett és áhított Nyugaton a durvaság, trágárság távolról sem ilyen méretű, ott pedig a demokráciának, az általános műveltségnek mélyebbek és szerteágazóbbak a gyökerei, mindenekelőtt az általános műveltség emelésére, a demokrácia intézményeinek a kiterjesztésére kell törekednünk. A felvilágosítás azonban nem elég, a gyakorlat javítására, a tisztesség elfogadására meggyőződést kell formálnunk, s erre ebben az esetben is a nyílt beszéd, a minél gyakoribb nyilvános megvitatás az eszköz. Nem szabad szégyellnünk, hogy a sajtóban, rádióban, iskolában, templomban szóvá tegyük és elítéljük a magatartásnak e káros megnyilvánulásait, mert ugye, az világos, belátható, hogy a durva és trágár beszéd durva, közönséges belsőnek a megnyilvánulása.

Az embert kell megváltoztatni, műveltségét, tartását; azaz ne a jelenséget akarjuk kozmetikázni, hanem a gyökerénél fogjunk a baj orvoslásához.